

บทที่ 2

วิธิตำเนินการวิจัย

เมื่อได้ทบทวนวรรณกรรมและเลือกเรื่องที่จะศึกษาพร้อมทั้งเลือกจังหวัดที่จะศึกษาแล้ว จากนั้นจึงเริ่มดำเนินการวิจัยซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

2.1 การคัดเลือกหน่วยรรถ

ผู้วิจัยได้กำหนดที่จะใช้หน่วยรรถในการศึกษาการแปรของศัพท์ในจังหวัดพังงา และกระบี่ทั้งหมด 50 หน่วยรรถ เนื่องจากเป็นจำนวนที่พอเหมาะกับการที่ผู้ตอบแบบสอบถามจะตอบทั้งหมดทุกข้อได้โดยไม่เกิดความเบื่อหน่ายเสียก่อน หน่วยรรถส่วนหนึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกจากงานวิจัยของดวงใจ เอช (2529) เนื่องจากผลจากการวิจัยครั้งนี้จะได้นำไปเปรียบเทียบกับผลการศึกษาการแปรของศัพท์ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช ซึ่งดวงใจได้ศึกษาไว้แล้ว หน่วยรรถที่คัดเลือกมานั้นจึงเป็นหน่วยรรถที่แบ่งภาษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราชออกเป็นภาษากันย่อยได้ และมีเส้นแบ่งเขตภาษาที่ลากมาจรดพรมแดนจังหวัดพังงาและกระบี่ หน่วยรรถดังกล่าวมีทั้งสิ้น 18 หน่วยรรถ ได้แก่หน่วยรรถที่ 1-18 ในงานวิจัยนี้

จากนั้นจึงคัดเลือกหน่วยรรถจากงานวิจัยของนักศึกษาปริญญาโท สาขาจารึกภาษาไทย รุ่น 12 (2530) อีก 32 หน่วยรรถ จากหน่วยรรถที่พังงาใช้ศัพท์ต่างจากกระบี่ทั้งหมด 503 หน่วยรรถ หน่วยรรถที่คัดเลือกมานั้นต้องเป็นหน่วยรรถที่สามารถถามด้วยแบบสอบถามได้ง่ายและไม่เป็นที่สับสนแก่ผู้ตอบ ซึ่งในจำนวน 32 หน่วยรรถดังกล่าวนี้ มี 4 หน่วยรรถที่ตรงกับหน่วยรรถที่ดวงใจใช้ในการศึกษาด้วย ได้แก่หน่วยรรถที่ 19-22

หน่วยอรรถ 50 หน่วยอรรถที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

1. ผ้าขาวม้า	18. ตะปู	35. กล้า (กริยา)
2. ตะหลิว	19. ครีบ	36. กัด (กริยา)
3. สุ่มไก่	20. เสวียนรองหม้อ	37. โททก
4. ข้าวโพด	21. พระจันทร์	38. แต่งงาน
5. ฝรั่ง	22. ตัด (ต้นไม้อายุด้วยขวาน)	39. ปลิ้น
6. พริก	23. รากแก้ว	40. อาเจียน
7. มันแกว	24. กางเกง	41. แก่
8. สับปะรด	25. ดุ่มหู	42. บ้าจี้
9. คีนที่มีแสงจันทร์ส่อง	26. วั่นเส้น	43. เร็ว
10. คีนที่ไม่มีแสงจันทร์ส่อง	27. ฝือก	44. เป้ากางเกง
11. แกงไตปลา	28. มะยม	45. ไหลาย
12. เหล็กไน	29. มันสำปะหลัง	46. มะเทงก
13. เป็นห่วง	30. เม็ดมะม่วงหิมพานต์	47. ลูกข่าง
14. มดขี้	31. แมลงสาบ	48. ปูเสฉวน
15. เดี่ยวนี้	32. เมฆ	49. จักจั่น
16. เมื่อไร	33. ข้าวผัด	50. ทาไม
17. ตะกอน	34. ไข่เจียว	

2.2 การสร้างแบบสอบถาม

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่งเป็นการถามรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่สองเป็นคำถามเกี่ยวกับหน่วยอรรถมีทั้งสิ้น 50 ข้อ แต่ละข้อจะหาหน่วยอรรถเป็นศัพท์ไทยถิ่นกลาง แล้วให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกศัพท์ที่ประชาชนส่วนใหญ่ในตำบลที่ใช้พูดมากที่สุด 1 ข้อย่อยจากตัวเลือกที่ให้ไว้ (ดูภาคผนวก ก)

ตัวอย่าง : ข้าวโพด ประชาชนส่วนใหญ่ในตำบลที่โรงเรียนของท่านตั้งอยู่เรียกว่า...

ก. ข้าวโพด ข. คง ค.

2.3 การคัดเลือกจุดเก็บข้อมูล

งานวิจัยนี้ศึกษาการแปรของศัพท์ในทุกระดับของจังหวัดพังงาและกระบี่ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้โรงเรียนเป็นจุดเก็บข้อมูล เนื่องจากเป็นสถานที่ราชการ ติดต่อได้สะดวก และมีอยู่ในทุก ๆ ตำบล ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลตำบลละ 1 จุด รวมจุดเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 92 จุด จาก 92 ตำบล โดยมีขั้นตอนในการเลือกดังนี้

2.3.1 ส่งจดหมายขอความอนุเคราะห์รายชื่อโรงเรียนระดับประถมศึกษาพร้อมที่ตั้ง จากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงาและกระบี่ โดยย้ำว่าที่ตั้งของโรงเรียนขอให้มียารายละเอียดชัดเจนทั้งตำบลและอำเภอ เนื่องจากบางจังหวัดให้รายละเอียดที่ตั้งโรงเรียนเฉพาะในระดับอำเภอเท่านั้น

2.3.2 จับสลากชื่อโรงเรียนเพื่อคัดเลือกจุดเก็บข้อมูลตำบลละ 2 โรงเรียน เนื่องจากผู้วิจัยต้องการส่งแบบสอบถามไปตำบลละ 2 จุด ทั้งนี้เพื่อมิให้เสียเวลาในการส่งแบบสอบถามเป็นครั้งที่ 2 หากจุดใดจุดหนึ่งไม่ส่งแบบสอบถามกลับคืน และผู้วิจัยได้กำหนดไว้ว่าจะใช้แบบสอบถามที่ส่งคืนมาถึงผู้วิจัยเป็นฉบับแรกของจุดเก็บข้อมูลแต่ละจุดเป็นข้อมูลในงานวิจัยนี้

2.4 การคัดเลือกผู้ตอบแบบสอบถาม

เนื่องจากผู้วิจัยเลือกโรงเรียนเป็นจุดเก็บข้อมูล ดังนั้นจึงเลือกอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม เพราะอาจารย์ใหญ่เป็นบุคคลที่รู้และเข้าใจภาษาไทยถิ่นกลางอย่างดี และมีความรับผิดชอบสูง ย่อมจะต้องเข้าใจและตอบแบบสอบถามได้ดี และได้เน้นย้ำกับแบบสอบถามให้ชัดเจนว่า ศัพท์ที่ต้องการคือภาษาที่คนส่วนใหญ่นำตำบลนั้น ๆ ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อป้องกันการเข้าใจผิดหากอาจารย์ใหญ่ไม่ได้เป็นคนนำท้องถิ่นนั้น

2.5 การจัดส่งแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถาม 184 ฉบับทางไปรษณีย์ (92 ตำบล ตำบลละ 2 จุด) ประมาณกลางเดือนพฤศจิกายน ซึ่งได้ผลเป็นที่น่าพอใจอย่างยิ่ง แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาเป็นฉบับแรกของแต่ละตำบลมีทั้งสิ้น 82 ฉบับ ภายในระยะเวลาประมาณ 1 เดือน หลังจากวันที่ส่งแบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 89.13 ของจุดเก็บข้อมูลทั้งหมด (ดูตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 : แสดงจำนวนร้อยละของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจากตำบล
ในแต่ละอำเภอของจังหวัดพังงาและกระบี่

ลำดับ	อำเภอ	จำนวนตำบล	จำนวนแบบสอบถาม ที่ได้รับกลับคืน	คิดเป็นร้อยละ
	<u>จ.พังงา</u>			
1.	เมืองพังงา	9	8	88.89 %
2.	กะปง	5	5	100 %
3.	กิ่ง อ.เกาะยาว	3	3	100 %
4.	คุระบุรี	4	4	100 %
5.	ตะกั่วทุ่ง	7	5	71.43 %
6.	ตะกั่วป่า	7	6	85.71 %
7.	ทับปุด	6	5	83.33 %
8.	ท้ายเหมือง	6	5	83.33 %
	<u>จ.กระบี่</u>			
9.	เมืองกระบี่	18	16	88.89 %
10.	เกาะลันตา	4	4	100 %
11.	เขาพนม	5	5	100 %
12.	คลองท่อม	9	9	100 %
13.	ปลายพระยา	3	3	100 %
14.	อ่าวลึก	6	4	66.67 %
	รวม	92	82	89.13 %

2.6 การประมวลข้อมูลและวิเคราะห์

เมื่อได้ข้อมูลกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยจึงได้ประมวลข้อมูลว่าแต่ละตำบลใช้คำแทนหน่วยพรรคแต่ละหน่วยอย่างไรบ้าง จากนั้นจึงดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

2.6.1 วิเคราะห์ศัพท์

เนื่องจากหน่วยพรรคแต่ละหน่วยพรรคมีคำแทนตั้งแต่ 1 คำ จนกระทั่งถึง 18 คำ และคำบางคำก็มีความคล้ายคลึงกันทางเสียงมากจนอาจจัดให้เป็นศัพท์เดียวกันได้ ผู้วิจัยจึงเห็นควรที่จะได้วิเคราะห์ก่อนว่าคำใดบ้างที่เป็นรูปแบบของศัพท์เดียวกัน และคำใดบ้างที่เป็นศัพท์คนละศัพท์ ซึ่งการวิเคราะห์ประกอบด้วยหลายขั้นตอนตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ (ดูภาคผนวก ข)

2.6.2 แสดงการกระจายศัพท์

เมื่อวิเคราะห์ศัพท์แล้วจึงแสดงการกระจายของศัพท์ต่าง ๆ ลงบนแผนที่ชุดที่ 1 ซึ่งเป็นแผนที่แสดงข้อมูลพื้นฐาน โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.6.2.1. ทาแผนที่ต้นฉบับ ผู้วิจัยเลือกใช้แผนที่จาก "แผนที่แสดงเขตอำเภอ ตำบล เทศบาล และข้อมูลพื้นฐานของจังหวัด พ.ศ. 2528" ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งมีมาตราส่วน 1 : 1,000,000 เป็นแผนที่ต้นแบบ นำแผนที่ดังกล่าวมาถ่ายเอกสารย่อลงเหลือเพียง 65 % และจัดทำแผนที่ต้นฉบับสำหรับงานวิจัยนี้จากแผนที่ดังกล่าวเพื่อใช้ในการแสดงการกระจายของศัพท์ต่อไป

2.6.2.2. กำหนดการใช้แผนที่ 1 แผ่นต่อ 1 หน่วยพรรค และกำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้บนแผนที่ดังนี้

- ก. • แสดงจุดเก็บข้อมูล
- ข. — แสดงแนวแบ่ง เขตจังหวัด
- ค. --- แสดงแนวแบ่ง เขตอำเภอ
- ง. หมายเลขขนาดเล็กรหัสหนึ่งหมายเลข แทนศัพท์หนึ่งศัพท์ โดยหมายเลข

อันดับแรก หมายถึงศัพท์ที่ปรากฏเป็นจำนวนมากที่สุดในทั้ง 2 จังหวัด และหมายเลขอันดับที่สอง อันดับที่สาม และอันดับอื่น ๆ หมายถึงศัพท์ที่ปรากฏเป็นจำนวนรองลงมาตามลำดับ หากจุดเก็บข้อมูลได้ใช้ศัพท์มากกว่า 1 ศัพท์ในจุดเดียวกัน ให้ใช้สัญลักษณ์ - คั่นกลางระหว่างศัพท์ที่ใช้ในจุดนั้น เช่น 1-2, 2-3-4, 1-3-4-7 เป็นต้น

จ. () แสดงรูปแปรของศัพท์เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยตามการปรากฏในทั้ง 2 จังหวัด

2.6.2.3. พิจารณาการกระจายศัพท์และลากเส้นแบ่ง เขตศัพท์

ขั้นตอนนี้เป็นการพิจารณาแผนที่ที่ละแผ่น เพื่อดูการกระจายของศัพท์และลากเส้นแบ่ง เขตศัพท์ระหว่างบริเวณที่มีการใช้ศัพท์ต่างกัน ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้น (ดูรายละเอียดในบทที่ 3)

2.6.3 แบ่งเขตภาษาถิ่นย่อย

การแบ่งเขตภาษาถิ่นย่อยมีขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

ก. หาเส้นแบ่งเขตศัพท์สำคัญ โดยพิจารณาเฉพาะ เส้นแบ่งเขตศัพท์ที่ล้อมรอบบริเวณที่มีการเกาะกลุ่มของศัพท์เดียวกันเกินกว่า 10 จุดขึ้นไป และแสดงลงในแผนที่ชุดที่ 2 ซึ่งเป็นแผนที่ขึ้นตีความ (ดูรายละเอียดบทที่ 4)

ข. หาแนวแบ่งเขตภาษา และแสดงลงในแผนที่ชุดที่ 3 หลังจากหาเส้นแบ่งเขตศัพท์สำคัญได้แล้ว ผู้วิจัยนำเส้นแบ่งเขตศัพท์สำคัญที่ปรากฏในบริเวณใกล้เคียงกันมาลงไว้แผนที่แผ่นเดียวกัน แล้วจึงพิจารณาว่าเส้นแบ่งเขตศัพท์สำคัญที่ได้จากหน่วยย่อยต่าง ๆ มีการเกาะกลุ่มมากในบริเวณใดบ้าง บริเวณนั้นคือแนวแบ่งเขตภาษา (ดูรายละเอียดบทที่ 4)

2.6.4 เปรียบเทียบกับผลการศึกษานในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและนครศรีธรรมราช

ทำแผนที่ชุดที่ 4 แสดงผลการวิจัยครั้งนี้กับผลการวิจัยของดวงใจ เอช (2529) ไว้ด้วยกัน โดยเลือกเฉพาะผลการแปรของศัพท์ที่เกิดจากหน่วยย่อยเดียวกันกับที่ดวงใจใช้ศึกษานในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและนครศรีธรรมราช จากนั้นจึงแสดงการเกาะกลุ่มของเส้นแบ่งเขตศัพท์สำคัญในบริเวณ 4 จังหวัดลงบนแผนที่ชุดที่ 5 เพื่อหาแนวแบ่งเขตภาษา (ดูรายละเอียดบทที่ 5)

2.7 สรุปและ เปรียบเทียบกับผลการศึกษาทาง เสียง

สรุปผลจากการศึกษาการแปรของศัพท์ในจังหวัดพังงาและกระบี่ พร้อมทั้ง เปรียบเทียบกับผลการศึกษาทาง เสียง คือ การแปรของสระและวรรณยุกต์ในจังหวัดเดียวกัน ซึ่ง เจริญขวัญ ธรรมประดิษฐ์ (2524) ได้ศึกษาไว้แล้ว (ดูรายละเอียดที่ 6)